

מבית מדרשו של

מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל
בעל "שבט הלוי"

פסקים
ובירורי
הלכה

הלכות ומנהגי
חודש מרחשון

מרחשון
תשפ"ג

מבית לוי

מבית מדרשו של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל

דבורה הנביאה 15 בני ברק

טל. 03-5700279

פלאפון 052-7613210

פקס: 1533-5700279

אימייל: m0779219211@gmail.com

הרב משה שטיין

דומ"ץ בית הוראה זכרון מאיר ב"ב

רב דקהל חסידים קרית הרצוג ב"ב

וראש כולל קרלין סטולין

בית הוראה

שע"י ביהמ"ד קהל חסידים קרית הרצוג

מיסודו של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל

רחוב הרב אברמסקי 26 בני ברק

בימים ראשון - חמישי

בשעות 19.30-20.30

טל. 03-5780122

כל הזכויות שמורות

מונהגי חודש מרחשון

שם החדש מרחשון וכן אומרים בברכת החדש, וכן כותבים בכתובה חדש מרחשון, עם וי"ו אחת.

תענית שני חמישי ושני - בה"ב - מנהג קהילות רבות לומר סליחות לבה"ב, בימים שני חמישי ושני בתפלת שחרית, ומתחילין ביום שני הראשון לאחר ר"ח.

בשבת שאחר ר"ח מרחשון עושים לאחר קריאת התורה מי שבירך לכל מי שיקבל עליו להתענות תענית בה"ב^א. ואם ר"ח בשבת עושים המי שבירך בשבת שאחריו, ועושים סדר בה"ב כשבוע שאחריו. לוקח הש"ץ ס"ת בידו לפני אשרי, ואומר המי שבירך^ב.

א. בשו"ע סי' תצ"ב יש נוהגים להתענות שני חמישי ושני אחר הפסח וכן אחר חג הסוכות וממתינים עד שיעבור כל חדש ניסן ותשרי ואז מתענים. הג"ה מיד בה"ב שאפשר להתענות. וטעם התענית כ' המ"א שחוששין שמא מתוך משתה ושמחה באו לידי עבירה, כמו שמצינו באיוב שהביא קרבנות, והתענית במקום קרבן (מ"ב סק"א). וכ' המ"ב (סק"ד, ממ"א בשם הש"ך) ומברכין בבהכ"נ בשבת הראשון שאחר ר"ח למי שיתענה בה"ב, ואחר אותו שבת מתחילין להתענות הבה"ב, וצריך לקבל התענית לפניהם וכו' ע"ש.

ב. כן נהג מרן זצ"ל. ויש בזה מנהגים שונים. [הלבוש סי' תצ"ב כ' לומר אחר אשרי קודם יהללו. ובשערי אפרים (סי' ו' סמ"ו) בפתחי שערים כ' בשם הלבוש אחר יהללו וצ"ע. וראה בלוח א"י (טיקוצ'ינסקי) דעות נוספות].

ג. במ"ב (סי' תצ"ב סק"ג) ומקורו במג"א (סק"ד) כתב, אם יש מילה או חתונה באותו שבת נוהגין לברכו במנחה משום מהיות טוב אל תקרי רע. ודעת מרן זצ"ל שכל זה נהג כאשר היה בעיר קהילה וביהמ"ד אחד שיהיה פירסום גם במנחה, אבל במקומות שיש בתי כנסיות רבים אין כ"כ פרסום במנחה, וע"כ יברכו בבוקר. [ועיין באג"מ (או"ח סי' ק"ו) שהורה ג"כ כן, וכתב דאפשר שהמנהג לדחות בחתן היה משום שהפטירו שוש אשיש, וזה לא שייך במדינותינו ע"ש].

ז' מרחשון - בקשת מל ומטר בברכת השנים

- א. בארץ ישראל מתחילים לשאול מל ומטר בברכת השנים כליל ז' במרחשון. ובחו"ל מתחילים לשאול ששים יום לאחר תקופת תשרי^א. מכריזים לפני תפלת שמונה עשרה שבה מתחילין לשאול "ותן מל ומטר"^ב.
- ב. מעה בארץ ישראל ושאל מל ומטר קודם ז' במרחשון צריך לחזור ולהתפלל שמו"ע^ג. מעה ולא הזכיר בברכת השנים ונזכר קודם שהתחיל תקע בשופר, יאמר שם ותן מל ומטר^ד.
- ג. מעה ולא הזכיר בברכת השנים [ולא הזכיר לפני תקע בשופר], מזכיר בשומע תפלה. מעה ולא הזכיר בשומע תפלה חוזר לברכת השנים. מעה וחזר לשומע תפלה, אין מחזירין אותה^ה.
- א. שו"ע סי' קי"ז ס"א.
- ב. מ"ב (סי' קי"ז סק"ג, וסי' רל"ו סק"ז).
- ג. שמעתי ממרן זצ"ל, דכיון שלא תקנו להזכיר בזמן זה, הוה משנה ממטבע שטבעו חכמים. [וכ"כ בדינים והנהגות חזון איש. ועיין בשע"ת (סו"ס ק"ח) בשם השלמי ציבור שאם ביקש גשם במנחה לפני הלילה שמתחילים לבקש גשם צריך לחזור ולהתפלל. ועיין בתהלה לדוד (סי' קי"ז סק"ב) שדעתו שא"צ לחזור ולהתפלל ובחו"ל אם שאל אחרי ז' בחשוון ולפני ס' יום לתקופה, עי' במ"ב (סי' קי"ז סק"ג וביאורו"ל ס"ב ד"ה הצריכים) שצריך לחזור אלא שאם צריך לגשמים יחזור רק בתורת נדבה. ובחידושי רעק"א (ס"ג) הביא משו"ת מהרח"ש (ח"ג סי' ג') שאינו חוזר].
- ד. במ"ב (סי' קי"ז ס"ק ט"ו) כתב, עיין במ"א ובש"ת שכתבו שאם נזכר קודם שהתחיל תקע בשופר אומרו שם. ובסי' קי"ד ס"ו בביאורו"ל (ד"ה בלא) ביררנו באריכות דיותר טוב שיאמר בשומע תפלה דבזה יצא לכו"ע. עתה מצאתי בספר קיצור שלחן ערוך שפסק ג"כ הכי ע"כ. אמנם בשו"ת שבט הלוי (חי"א סי' ל"ב) כתב דדעת גדולי הפוסקים כדעת השו"ע בסי' קי"ד ס"ו דיאמרנו לפני תקע בשופר, וכן אני מורה לכתחלה, וע"ש.
- ה. שבה"ל (ח"י סי' כ"ג) דיש לסמוך בדיעבד על שיטות הראשונים המובא בטור שא"צ לחזור רק לשומע תפלה.

- ד. חזר לברך עלינו ושכח שוב, ונוכר קודם שהגיע לשומע תפלה אומרה בשומע תפלה.^י
- ה. שכח לומר ותן טל ומטר ונוכר לאחר שאמר יהיו לרצון [השני], חוזר לראש.^י
- שכח לומר ותן טל ומטר ונוכר באמצע אלוקי נצור קודם שאמר יהיו לרצון, והציבור הגיעו לקדושה לא יענה עמהם קדושה, אלא שומע ושותק ואח"כ יחזור לברך עלינו.^י

דין בני אר"י וחו"ל שאינם במקומם בן אר"י שבא לחו"ל

- ו. בן אר"י^ט שבא לחו"ל קודם ז' חשון לא יתחיל לשאול טל ומטר בו' בחשון
- ז. שמעתי ממרן זצ"ל. (דאין לומר שכיון שהיה דינו לחזור לברך עלינו, כל שלא אמר בברך עלינו חוזר, דדווקא אחר שומע תפלה חוזר לברך עלינו ולא אחר ששכח בברך עלינו).
- ז. מ"ב (סי' קי"ז ס"ק י"ח) וביאור הלכה (סו"ס קי"ז ד"ה כעקורים).
- ח. בשבט הלוי (ח"ה סכ"ג) כתב בשכח יעלה ויבוא ונזכר בשעה שאומר אלוקי נצור והציבור הגיע לקדושה, שלא יענה עמהם קדושה דאם יענה קדושה הו"ל כעקר רגליו וחוזר לראש כיון שהסיח דעתו מהתפלה (עפמ"ש מג"א סי' תכ"ב סק"ב ע"ש), ושכ"כ בשו"ת שו"מ (מהדו"ק ח"ג סי' קס"ט), שע"כ ישמע וישתוק ויחזור לרצה, עכת"ד. וה"נ בנידו"ד שלא יענה קדושה אלא שומע ושותק. וכ' בשבה"ל (ח"י סי' י"ז י') דמ"מ אם ענה בדיעבד יחזור לרצה כמ"ש באשל אברהם (סי' תכ"ב) מספק ברכה שא"צ.
- ט. בבאר היטב (סי' קי"ז סק"ד) ובמ"ב (סק"ה) הביאו שנחלקו האחרונים בבן אר"י בחו"ל או להיפך אם דעתו לחזור בתוך שנה שואל כמקומו ואם דעתו לחזור אחר שנה שואל כמקום שהוא שם אע"פ שיש לו אשה ובנים בביתו כ"כ הפר"ח והביאו הפמ"ג. ובספר ברכי יוסף הסכים בשם כמה גדולים לדעת מהר"ז גוטה ומהר"י מולכו דכל אחד ישאל כבני העיר הנמצא בה ודלא כהפר"ח, וע"ש. וטעם הברכ"י, דבן חו"ל הנמצא בא"י הוא צריך לחיי שעה באותם הימים עמהם, ובן א"י בחו"ל הוא יחיד בחו"ל ואין היחיד שואל. וא"ל מרן זצ"ל שרגיל להורות בעיקר הדבר כהברכ"י, שדינו כמקום שנמצא בו [מלבד בבן אר"י שיצא לחו"ל

אף בשומע תפלה י.

בא לחו"ל אחרי ז' בחשון אף שכבר התחיל לבקש מל ומטר בברכת השנים בארץ ישראל, אינו ממשיך לשאול שם אלא ישאל מל ומטר בשומע תפלה יא.

שכח לשאול בשומע תפלה אינו צריך לחזור ולהתפלל יב. ולכתחלה לא יתפלל לפני העמוד בחו"ל. ואם הוא חיוב כיא"צ, יכול להתפלל, ובתפלה שבלחש יבקש בשומע תפלה, ובחזרת הש"ץ לא יבקש כלל יג.

בן חו"ל שבא לאר"י

בן חו"ל שבא לאר"י בין לפני ז' חשון ובין לאחריו שואל מל ומטר בברכת השנים בבן ארץ ישראל אף אם בא לתקופה קצרה בלבד יד. ואף אם בא לאחר ז' בחשון וברעתו לחזור לחו"ל קודם הזמן שמתחילים לומר בחו"ל טו. ובשחזור לחו"ל אינו ממשיך לשאול כלל (גם לא בשומע תפלה).

אחר ז' בחשון, שכיון שכבר התחיל לשאול לא יפסיק לגמרי וישאל בשומע תפלה. וכ"כ בשבה"ל (ח"י סי' כ"ב) [[.

י. כדעת הברכ"י דדינו כמקום שנמצא שם. ובס' יו"ט שני כהלכתו הביא שיש פוסקים שיתחיל לשאול בשומע תפלה. ודעת מרן זצ"ל להלכה כדעת הברכ"י שאף בשו"ת לא ישאל.

יא. שמעתי ממרן זצ"ל דכיון דכבר התחיל לא יפסיק, אלא שבזה נוטה קצת מדעת הברכ"י, שדעת הברכ"י שימשיך לשאול שם בחו"ל דאל"כ הוה כחוכא ואיטלולא, ומרן זצ"ל נטה שלא ישאל בברכת השנים אלא בשומע תפלה. וכ"כ בשבה"ל (ח"י סכ"ב).

יב. פשוט דהרי אינו שואל בשו"ת בגדר חיוב. וגם אם נוהג כדיעות שחייב לשאול בברכת השנים שמעתי ממרן זצ"ל דמ"מ אם שכח אינו חוזר דיש לסמוך על הדיעות דא"צ להזכיר.

יג. כ"כ בברכ"י (אות ח') דהנוהג כרדב"ז להזכיר ולא הוה אדעתיה ונעשה ש"ץ יום א' נראה דכתפלה שבלחש ישאל כמנהג א"י ובחזרה יזכיר טל כמנהג חו"ל, ע"ש.

יד. ברכ"י (אות ה').

טו. שמעתי ממרן זצ"ל.

עצירת גשמים - תפלת ועננו

בשנים שהיה עצירת גשמים בארץ ישראל, הורה מרן זצ"ל לומר תפלת ועננו בשומע תפלה כפי הנוסח המופיע בטור (סי' תקע"ט). ההוראה היתה להתחיל לומר בתפלת לחש, ואם לאחר זמן לא ירדו גשמים, הורה שיתחיל לאומרה גם הש"ץ בחזרת הש"ץ.

לא היה תאריך קבוע לזמנים אלו אלא לפי הענין, באם לא ירדו כלל גשמים, או שירדו מעט מעט לעת, וכן לא היתה הוראה קבועה מתי להפסיק א.

הזכרת ותן טל ומטר בארצות שהקיין אחר סוכות והחורף אחר הפסח

תשובה למדינת אורוגוויי בדרום אמריקה

שו"ת שבט הלוי ח"א סי' כ"א

ט' כסליו תשכ"א

כבוד ידידינו נעלה הרב הגאון מופלג בתורה חכמה ויראה כש"ת ר' אברהם לייטנר שליט"א, מנהיג לעדתו עדת יראים בק"ק מונטבידאו. אחדשה"ט וש"ת.

יקרתו קבלתי היום, והיות שכ"ת כתב שהדברים נחוצים וקרוב הזמן, אשיב מפני דחיפת הדבר אם כי איני כדאי ששלח אלי.

והנה שאלתו שאלת חכם חצי תשובה או רובה, בענין מדינתו אורוגוואי שהוא מתחת קו המשווה ולדרום איך לנהוג לענין שאילת טל ומטר בימות הקיץ והקציר

א. בתשובה כת"י כ' רבינו לשואל שבני חו"ל אף שאין חייבים בתפלת ועננו עבור יושבי אר"י, מ"מ מצוה גדולה להשתתף בצרתן של ישראל בארה"ק, ולומר בשומע תפלה.

שלכם דהיינו לאחר החג שהם לדידן ולבני בכל ימות הגשמים, והנה כ"ת הקדים
 דהא פשיטא ליה דלענין ימות הגשמים שלכם דהיינו מפסח עד החג שאף שאתם
 צריכים לגשמים מ"מ כבר איפסקא הלכתא בשו"ע סימן קי"ז סעיף ב' דאין שואלים,
 רק ספיקתו בימות החמה שלכם, דהיינו אחר ס' לתקופה שאז שואלים בכל התפוצה,
 איך תתנהגו אתם כיון שהגשמים אז בימי קציר שלכם סימן קללה, אתוכ"ד.

ואען ואומר, הנה מה דפשיטא ליה לכ' דאסור לכם לשאול בין פסח לחג עפ"י
 המבואר בשו"ע סימן קי"ז סעיף ב', לדידי לא פשיטא כלל, דהנה מקור הלכה זו
 מתענית י"ד ע"ב שלחו ליה בני נינוה לרבי כגון אנן דאפילו בתקופת תמוז בעינן
 מיטרא היכי נעביד כיחידים דמינן ובשומע תפילה, או כרבים בברכת השנים, שלא
 להו כיחידים. והראשונים פליגי במובן נינוה, אם פירוש דוקא עיר כיחידים, או אף
 מדינה שלימה כצרפת ואשכנז, דדעת הרא"ש בתשובה כלל ד' דדוקא עיר אבל
 מדינה שלמה שואלת כרבים בעת שצריכים לגשמים, והחולקים עמו אינם מחלקים
 בין עיר למדינה, והכי קי"ל דאף מדינה שלימה אינה שואלת רק לכל היותר בשומע
 תפילה, אמנם דבר פשוט מאוד דכל זה דוקא בכגון נינוה דגם אצלם התחילו ימות
 הגשמים אחר החג מוקדם או מאוחר ושוה בזה לא"י או לבבל א"כ ימות הגשמים
 שלא ככל המדינות שבסביבה שלה, וזמן הקציר ג"כ בימות החמה שלנו שבין פסח
 לחג. אלא שיוצא מן הכלל במה שהיא צריכה גשם אפילו בתמוז, והכי דייקא להדיא
 לישנא דגמרא דאפילו וכו' דהיינו לא מבעיא בזמן הגשמים סתם, וכן בכיו"ב הי' גם
 הויכוח שבתשובות הרא"ש לענין מדינת ספרד שלפעמים גם בימות הקיץ צמאים
 לגשמים, ורצה הרא"ש לחדש ולא הסכימו על ידו, והטעם דכיון דגם בספרד ובנינוה
 בימות החמה ימי הקציר הם ובימי הקציר לרוב העולם סימן קללה, לא אזלינן בתר
 יחידים שגם בימות הקיץ והקציר צמאים לגשמים, אבל אנה מצא כבודו שבמקום
 שנהפכו הזמנים לגמרי וימי הגשמים אחר הפסח, וימי הקציר אחר החג א"כ הם
 צמאים לגשמים כמו אנחנו, ז"א שצריכים לגשמים בימות החורף, שהוא אצלם אחרי
 הפסח, והגשמים להם סימן קללה בקציר וקיץ שלהם אחרי החג, א"כ לא יצאו מדרך
 העולם כלל שהגשמים סימן קללה בקציר, בהא לא דברו הפוסקים, ולא מצאתי
 לשום פוסק מפורסם שיאמר שאסור אז לשאול כי כל מה שדברו הפוסקים בזה היה
 ממדינות הסמוכים לאה"ק, וממדינת אירופא שכולם שוין בזה שהקיץ הוא קיץ שלנו
 וחורף הוא חורף שלנו אלא שזה מקדים וזה מאחר.

וידעתי שאיני כדאי אבל תורה היא וללמוד אני צריך, ואדרבא לשון הרמב"ם
 בפירוש המשניות פ"ק דתענית נראה להדיא כדברינו במה שכתב כי יש ארצות וכו',

ופשוטן של דברים כמו שהבין הרא"ש בתשובה שממילא נשתנה זמן השאלה וצריך להזכיר בברכת השנים בזמן החורף שלהם ושלא להזכיר בקיץ שלהם, ואדרבא לפי דברינו מצאנו תירוץ פשוט על סתירת הרמב"ם מפירוש המשניות הנ"ל למה שכתב פ"ב מתפילה ה"ז מקומות שצריכים לגשמים בימות החמה כגון איי הים הרחוקים וכו' שואלים הגשמים בעת שצריכים להם בשומע תפלה. והקשה הרא"ש והכ"מ דמפירוש המשניות משמע דמזכיר בברכת הגשמים בציבור, אמנם דוק בלשון הרמב"ם שכתב מקומות שהם צריכים לגשמים בימות החמה, דהיינו שגם אצלם ימות החמה, אלא שבה יצאו מסדר שאר העולם שאין צריכים גשם, ואיי הים בן צריכים לגשם, זה ממש דין נינוה וקיי"ל כיחידים בשומע תפלה, אבל אם אצלם באמת ימות הגשמים בכל הסימנים שהימים קצרים כו', בזה ודאי צריך לשאול כהלכה בברכת השנים.

והשתא דאתינא להכא, ממילא יוצא דבימות הקיץ והקציר שלהם דהיינו מימות החג עד הפסח אסור לשאול ולהזכיר כאשר כתב כ"ת משם המהרח"ש, ולא נמצא במחיצתי, ואין ענין זה כלל למה שכתב כ"ת משם הריטב"א פ"ק דתענית דלא תקנו חז"ל יותר מב' זמנים, דהריטב"א מדבר מימות הגשמים דלא תקנו יותר מב' זמנים כי בודאי יעשה תורה ככמה תורות אם כל ארץ תתחיל בתאריך אחר, אבל לשאול הגשמים בזמן הקציר, ושלא לשאול בימות הגשמים, אין זה ענין לב' תורות, אלא נהפוך הוא, דאין לך מילתא דתמיה יותר מזה לשקר בתפילתו כיון דבתפילה על דרכי אותה מדינה דנים ומתפללים, וממילא אין לזה שום ענין למה שכתב הב"י משינוי המטבע, דודאי להזכיר בימות הקציר הוא שינוי מטבע, אבל להזכיר בימות הגשמים ושלא להזכיר בימות החמה, אין זה שינוי מטבע כלל וכלל.

ובאמת נלע"ד דיותר דבר חדש ומילתא דתמיהה יש בתקנת כב' לחלק ימות הקיץ שלכם מקצתם לשומע תפלה, ומקצתם לברכת השנים, משיטה שלנו שהיא פשוטה מאד, וחכז"ל דברו רק מימות הגשמים וימות הקיץ, וע"כ אם כן הדברים דאביב וקיץ שלכם הוא אחר החג עד הפסח, וכן ימי הסתיו והחורף הם מפסח עד החג, א"כ נראה כל מש"כ פשוט דהיינו כהרמב"ם שלא לשאול ולהזכיר בימות הקיץ שלכם לא בברכת השנים ולא בש"ת, ואין זה ענין כלל להוראת הגאון החזון איש זי"ע.

ומש"כ בשם רבינו הגה"ק מסטמר שליט"א, קשה לדון על הוראה בע"פ, ומ"מ מש"כ דצריך לשאול ולהזכיר בימות הגשמים שלכם אחרי הפסח, לא סמיכנא

למעשה עד שיסכים עמי גאון מפורסם, אף שהדברים נראים בעיני פשוטים, ואף שהיה מקום לפלפל ולסלסל בדברי כבודו הי"ו, אבל זמני יקר מאד, וה' ברחמיו ישים חלקינו בין העושים לשמה ואל נכשל בדבר הלכה.

הוספה: שוב נדפס ס' שו"ת מנחת יצחק ח"ו להגאון מהרי"י ויים זצ"ל ראב"ד ירושלים תוב"ב – ושם בסימן קע"א נו"נ בדברינו, ולא ניחא לי' במש"כ בעניי דבימות הקיץ שהם לא יזכירו כלל גם בש"ת ועיקר דבריו שם ד"ה והנה מכל וכו' מלשון הכ"מ וסתימת לשון הרמב"ם ז"ל. – הנה גם אני לא חלקתי בין מדינה שהיא צריכה גשמים במקצת או הרבה, דבזה ודאי גם במדינות הקרובות כספרד ואשכנז משכחת לה, אבל חלקתי בין מדינה שבאופן כללי זמן הקיץ הוא בקיץ של א"י – וזמן החורף הוא בחורף של א"י, לעומת מדינות שהם תחת קו המשווה שברצון יוצר בראשית נתהפכה הטבע לגמרי מא"י שבחורף הוא קיץ ובקיץ הוא חורף דמזה לא דברו הרא"ש והכ"מ – ובזה נדחו כל הראיות נגד דברינו. – ולדינא אני עומד על משמרתי שבימות הקיץ שלהם שהוא אחרי החג עד הפסח שלא לשאול לא בברכת השנים ולא בשומע תפלה כאשר מצדד הגאון מנחת יצחק זצ"ל בעצמו ובימות הגשמים שלהם לא סמיכנא עלי לשאול בברכת השנים כאשר כתבתי בעניי בסוף התשובה, ובשומע תפילה יש מקום לשאול וכמש"כ גם הגאון מנח"י. ומה שהוכיחו מסתימת הרמב"ם, אין מזה הוכחה נגדינו כיון דלא הי' אז ישוב ישראל, וגם לא נזכר בפי' בש"ס, לכן אין מקום שיעתיק זה אע"פ שהזכירו ברמזו בפי' המשנה. ע"כ הוספה.

שמח אני לראות כי כ"ת על המשמר משמרת הקודש ויהי רצון שיזכה לקדש ש"ש ויהי רצון שש"ש יתאהב על ידו.

כאות נפשו המהורה ונפש ידידו דוש"ת.

מצפה לחסדי ה'.

ח"ג סימן קמג

כבוד ידידי היקר הרב המופלג ומפואר ונכבד בתורה ויראה רבי אליעזר בן דוד שליט"א רב לעדתו עדת שובה ישראל בבואנום איירם – ארגנטינה. אהדשה"ט וש"ת באה"ר, יקרתו קבלתי.

ומש"כ כב' בענין שאלת מטר בין סוכות לפסח במדינתכם שהם ימות הקיץ – אין בידי להוסיף עכשיו על מש"כ בשבט הלוי או"ח סי' כ"א, ולענין לשאול בשומע תפלה

על בני א"י בעיני צ"ע, ע"כ אין בדעתי להכריע כעת בה. ועיין עוד לעיל סימן צ"א בהשמטות לאו"ח סימן כ"א מש"כ בזה. (נדפס בתשובה הקודמת כהוספה).
והריני מברך את מעכ"ת שיזכה להרחיב גבול הקדושה והתורה, ויה"ר שיתקדש שם שמים על ידו.
הריני ידידו דוש"ת - מצפה לחסדי ה'

שאלת גשמים בברזיל בקיץ אחרי פסח

יצחק דישי

ק"ק מקור חיים

סאן פאולו - ברזיל

בס"ד

סאן פאולו, ר"ח מרחשון תש"פ
לכבוד הרב ישכר דוב שטיין שליט"א
בן לידדי מוה"ר רבי משה שטיין שליט"א
אחד"ש וכטו"ם
אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום"

במענה לשאלתך לפני 42 שנה כשהגעתי בחזרה לעיר סאן פאולו, שלחתי אחד מחשובי הקהל דפה למשרד החקלאות לברר המציאות של עונת הגשמים כאן, והתברר שהגשם נחויץ וחיוני בסן פאולו בעונת הקיץ (בחורף דכאן יורד מאוד מעט גשם) ואם לא ירדו גשמים בעונת הקיץ יחשב כבצורת, ובאמת לפני כשלוש שנים היה מצב כזה שלא ירדו גשמים מספיק בקיץ והאגמים היו למטה מהגובה הצריך. והיינו צריכים לצמצם בשימוש המים אפילו בבתים. משום כך לא פניתי אף פעם למרן בעל שבט הלוי זצ"ל בענין זה.

ומה שכתוב בספרים כמו בשערים מצויינים בהלכה על קיצור שולחן ערוך סי' י"ט ס"ק ג' שבשו"ת תורת חיים נשאל על כך ממדינת ברזיל והשואל היה הגאון רבי יצחק אבוהב זצ"ל מלפני שלוש מאות ושבעים שנה. השאלה הייתה מהעיר רסיפה שבברזיל, שלשם הגיעו הרבה יהודים באותה תקופה שברחו מספרד ופורטוגל לברזיל, העיר הנ"ל הוא במרחק מהעיר שאנחנו גרים כ-5 שעות במטוס, יותר רחוק מסאן פאולו לארגנטינה

והאקלים שם שונה לגמרי מהאקלים בסאן פאולו. הרבה ספרים של אחרוני זמנינו נמשכו אחרי התשובה שנשלחה לשם בחושכם שכל ברזיל יש לו אקלים אחיד. (עיי"ע בשו"ת אור לציון ח"ב).

וכל הדיונים שהיו בשנים האחרונות, היו על ארגנטינה. גם בשו"ת מנחת יצחק ובשו"ת שבט הלוי כמו שכתבתם ותשובות אלו היו מיועדים למו"ח הגה"צ רבי אליעזר בן דוד זצ"ל. והפולמוס על ארגנטינה לא הסתיים כאן, היות ולפני כ 4 או 5 שנים שוב היה בירור על זה מהרבנים בארגנטינה, הרבה קהילות שינו מהוראה של התשובות הנ"ל וקהילות אחרות נשארו במנהג הקדום.

אמנם אצלנו בכל התקופות בקיץ דכאן אמרו משיב הרוח ומוריד הגשם וששים יום אחרי התקופה אמרו תמיד "ותן טל ומטר לברכה".

בסאן פאולו ב-80 השנים האחרונות היו תלמידי חכמים בעלי סמכא כמו הגאון רבי אלימלך אשכנזי זצ"ל והגאון רבי דוד שניאור ואלט זצ"ל והאדמו"ר ממונקאטש זצ"ל והגאון רב ליברמן זצ"ל שהיה רב קהילת החרדים ועוד, ותמיד המנהג היה כמו שכתבתי.

הסיבה שהביא אותי לשלוח אחד הבעלי בתים למשרד החקלאות משום שגרתי תקופה אחרי החתונה בארגנטינה ועקבתי אחרי הדיון שם והייתי קצת מושפע. אבל לבסוף התברר כמו שכתבתי בתחילה שאין כל ספק שלפחות בעיר סאן פאולו, אין כל ספק שהגשם נחוץ עד מאוד. ומסתמא כל הרבנים החשובים שהיו כאן בעבר זצ"ל ולהבדיל בין חיים לחיים אלו שמשמשים בקהילות חשוכות כאן לא העלו בדעתם לפנות בשאלה על הנושא כי המציאות ברורה.

גב. מנהג העולם לענין ס' יום אחרי התקופה כפי המבואר בספר אורחות חיים ספינקא סימן קי"ז או' ב', שאם חודש פברואר של שנה הבאה הוא 28 יום או התחלת שאלת הגשמים הוא בערבית של 4 בדצמבר, ואם בפברואר 29 יום אז מתחילים בערבית של 5 בדצמבר (כמו למשל השנה). וכן הוא בסידור מנחת ירושלים בקונטרס בהתחלת הסידור בעמוד 32.

הריני מסיים באיחולים של הצלחה רבה בעבודת הקודש ותזכה בעזרת השם יתברך להגיע לפחות לדרגה של מור אביך הגאון שליט"א ואם תגיע ליותר זאת תהיה שמחתו. בברכת התורה.

יצחק דישי